20. Se, hvilket menneske

Salmen er den anden af de tre salmer, der handler om Jesus, og den giver et rigtig godt bud på, hvordan vi konkret kan tale om Guds væsen som netop det, der har åbenbaret sig i Kristus.

Kort om salmen

I Konfirmandsalmebogen står der:

Salmen handler om Jesus og den måde, han mødte og omfavnede mennesker på. De sidste linjer i hvert vers – omkvædet – minder os om, at Jesus og Gud er ét, og at Jesus på den måde også er Gud. Det er Gud, der møder os i Jesus, og hver gang du hører en historie i kirken om Jesus og alt det, han gjorde og sagde, så er det faktisk Gud, du hører om, og Guds væsen du bliver klogere på. Hele salmen er én stor opfordring til at se og tænke over, hvad Jesus gjorde.

Uddybende
Indledningen til alle vers i salmen er direkte inspireret af Johannesevangeliet kap. 19, 5, som i den seneste oversættelse lyder: ”Se, her er manden” – men som i tidligere oversættelser netop lød: ”Se, hvilket menneske”.
Det indledende ”se” i alle vers fungerer som en tydelig finger, der peger på, hvem Gud er. Det er hverken famlende eller utydelige bud på Guds væsen, men tværtimod så meget til at tage og føle på, at vi ikke kan komme uden om at forholde os til dem. Det er bud talt ind i vores liv – som noget, vi kan lære af og er forpligtede på ikke at vende ryggen til. Vi kan ikke snige os uden om. Vi kender Guds vilje. For den, der har hørt evangeliet i kirken, har i de ord mødt Gud. Og på baggrund af Hans Anker Jørgensens fortolkning af evangeliet i salmen kan vi konkludere ind i vores liv, at en relation til Gud er lig med en relation til næsten. Guds væsen er uløseligt bundet sammen med mennesket Jesus, der viste, at ingen går under Guds radar. Han har øje for os alle – udskuddet, de sultne, de fattige, de trætte, de fængslede, de modløse, angste, syge og slidte. Og det er vores opgave at prøve at åbne øjnene for de samme.

Parafrase og opbygning

Salmen har en gennemskuelig opbygning. I versene 1-4 skildres Guds væsen gennem Jesu gerninger, og i vers 5-6 bliver der peget på Jesu livs betydning i dag, med Helligånden som formidler. Vi hører i vers 1 om Kristi sind med sans for outsiderne og de sultende. I vers 2 om Kristus som inkarnationen af Guds kærlighed, der evangelisk indbyder alle og enhver til fest. I vers 3 beskrives det, at han sætter livet til for os, helbreder andre på bekostning af

sig selv og samtidig sætter foden ned i forhold til, hvad vi skal tillade at fylde i vores liv (kræmmerne, der drives ud). I vers 4 gøres det klart, at han er på livets side, frihedens og fredens, koste hvad det vil. Kærlighedens bud prioriteres over alt andet. Og så i vers 5 og 6 trækkes der tråde op til gudstjenesten og vores liv i dag. Den kamp, han førte i sit liv, som det er beskrevet i evangelierne, fører han stadig hver dag for os. I brød og vin går han ind i vores liv for at tage del i det, der er tungt at bære og kæmpe mod det onde, så vi får mod på ny og kan mærke, at selv det tungeste, dødsangsten, ikke er noget, han vil tillade skal ødelægge vores liv.

Bibelsteder og øvrige referencer

I Konfirmandsalmebogen henvises til følgende skriftsteder:

Joh 19,5 (Se, her er manden = Se, hvilket menneske)

v. 1: Luk 14,15-24 (Det store festmåltid)
Efter at have hørt det sagde en af gæsterne til ham: »Salig er den, som sidder til bords i Guds rige!« v16 Jesus svarede: »Der var en mand, som ville holde et stort festmåltid og indbød mange. v17 Da festen skulle begynde, sendte han sin tjener ud for at sige til de indbudte: Kom, nu er alt rede! v18 Men de gav sig alle som én til at undskylde sig. Den første sagde til ham: Jeg har købt en mark og bliver nødt til at gå ud og se til den. Jeg beder dig, hav mig undskyldt. v19 En anden sagde: Jeg har købt fem par okser og skal ud at prøve dem. Jeg beder dig, hav mig undskyldt. v20 Og en tredje sagde: Jeg har lige giftet mig, og derfor kan jeg ikke komme. v21 Tjeneren kom tilbage og fortalte sin herre dette. Da blev husets herre vred og sagde til tjeneren: Gå straks ud på byens gader og stræder og hent de fattige, vanføre, blinde og lamme herind. v22 Og tjeneren meldte: Herre, det er sket, som du befalede, men der er stadig plads. v23 Så sagde herren til tjeneren: Gå ud på vejene og langs gærderne og nød dem til at komme, så mit hus kan blive fyldt. v24 For jeg siger jer: Ingen af de mænd, som var indbudt, skal smage mit måltid.«

Matt 14,19-21 (Jesus bespiser 5000)
Og han lod folkeskarerne sætte sig i græsset, tog de fem brød og de to fisk, så op mod himlen og velsignede dem, brød brødene og gav disciplene dem, og de delte dem ud til skarerne. v20 Og alle spiste og blev mætte, og de samlede de stykker sammen, som var tilovers, tolv kurve fulde. v21 Der var omkring fem tusind mænd, som havde spist, foruden kvinder og børn.

v. 3: Mark 2,1-12 (Jesus helbreder en lam),
Da Jesus efter nogle dages forløb igen kom til Kapernaum, rygtedes det, at han var hjemme. v2 Og der samlede sig så mange mennesker, at der ikke engang var plads uden for døren; og han talte ordet til dem. v3 Så kom der nogle hen til ham med en lam, der blev båret af fire mand. v4 Men da de ikke kunne komme hen til Jesus for de mange mennesker, fjernede

de taget over det sted, hvor han var; og da de havde lavet hul, sænkede de båren med den lamme ned. v5 Da Jesus så deres tro, siger han til den lamme: »Søn, dine synder tilgives dig.« v6 Men der sad også nogle af de skriftkloge, og de tænkte i deres hjerte: v7 »Hvad er det dog, han siger? Han spotter Gud. Hvem kan tilgive synder andre end én, nemlig Gud?« v8 Da Jesus i sin ånd straks vidste, at de tænkte sådan ved sig selv, sagde han til dem: »Hvorfor tænker I sådan i jeres hjerte? v9 Hvad er det letteste, at sige til den lamme: Dine synder tilgives dig, eller at sige: Rejs dig, tag din båre og gå? v10 Men for at I kan vide, at Menneskesønnen har myndighed til at tilgive synder på jorden« – siger han til den lamme: v11 »Jeg siger dig, rejs dig, tag din båre og gå hjem!« v12 Og han rejste sig, tog straks båren og forlod stedet for øjnene af dem alle sammen, så de blev helt ude af sig selv og priste Gud og sagde: »Aldrig har vi set noget lignende!«

Mark 8,22-26 (Jesus helbreder en blind),
Så kom de til Betsajda. Og folk førte en blind hen til ham, og de bad ham om at røre ved ham. v23 Han tog den blinde ved hånden og førte ham uden for landsbyen, og han spyttede på hans øjne, lagde hænderne på ham og spurgte: »Kan du se noget?« v24 Og han åbnede øjnene og sagde: »Jeg kan se mennesker, for jeg ser nogle, som ligner træer, men de går omkring.« v25 Så lagde han igen hænderne på hans øjne, og nu så han klart, og han var helbredt og kunne skelne alting tydeligt. v26 Og Jesus sendte ham hjem, idet han sagde: »Og du må ikke gå ind i landsbyen«

Mark 7,31-37 (Jesus helbreder en døv og stum) – og mange flere
Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. v32 Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. v33 Jesus tog ham afsides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge; v34 og han så op mod himlen, sukkede og sagde til ham: »Effatha!« – det betyder: »Luk dig op!« v35 Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt. v36 Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. v37 Og de var overvældede af forundring og sagde: »Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale.«

Matt 21,12-14 (Jesus smider de handlende ud af templet)
Så gik Jesus ind på tempelpladsen, og han jog alle dem ud, som solgte og købte dér, og han væltede vekselerernes borde og duehandlernes bænke, v13 og han sagde til dem: »Der står skrevet: ›Mit hus skal kaldes et bedehus.‹ Men I gør det til en røverkule.« v14 Og blinde og lamme kom hen til ham på tempelpladsen, og han helbredte dem.

v. 4: Mark 14-15 (Jesus tilfangetages og korsfæstes)

v. 5: Matt 26,26-28 (Nadveren)
Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« v27 Og han tog et bæger, takkede, gav dem det

og sagde: »Drik alle heraf; v28 dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse.

Spørgsmålene i Konfirmandsalmebogen – og skitser til svar

1. Salmen er fuld af hentydninger til historier fra Jesu liv. Hvilke historier kan du huske om ham?
Spørgsmålet kan fungere som en fælles brainstorm eller som en opgave, der løses 2 og 2, hvorefter konfirmanderne i små grupper byder ind i plenum.

2. Se v. 1. Hvad er det for 'udskud' Jesus lukker ind?
Her er der mulighed for at gå tilbage til historierne fra Jesu egen tid – de fattige, de syge, de letlevende osv. Salmen rummer mange helt konkrete referencer til skriftsteder, som der kan være en del detektivarbejde i at finde frem. Og på baggrund af den repetition af bibelhistorier – eller uden – kan man vende sig mod vores tid og tale om, hvem der er udskud i dag.

3. Hvad handler v. 5 om?
For præsten giver det sig selv, at det er nadveren, det handler om. Men det ikke sikkert, det er så lige til for konfirmanden. Uanset, er det en fin mulighed for at tage en snak om nadveren ud fra de enkelte linjer. Og inddrage spørgsmål 4 også - at han tager vores byrde på sig ved at tilgive det, der er svært at bære. Og giver mod ved altid at stå parat til at række os håbet. Kan konfirmanderne selv komme med eksempler noget, de synes er /har været svært at bære? (Måske egnet til en snak i mindre grupper og ikke i plenum som det første).

4. Se v. 5. Hvordan kan det lade sig gøre, at Jesus 'gør din byrde til sin'?
Se ovenfor.

5. Se v. 6. Kender du til dødsangst eller kender du nogen, der gør det?
For at komme i gang med at tale om dødsangsten kan det være en vinkel ind i samtalen at spørge, om der er nogle, der har fobier? Eller hvilke fobier, de kender til? Højdeskræk, mørkeræd, klaustrofobi – er måske de mest kendte. Hvad er det, man er bange for, når man har en fobi? Lad konfirmanderne komme med svarene.
Der findes en helt ekstrem mængde af fobier. Her nedenfor er der f.eks. kun et mindre udsnit af de fobier, der begynder med a! Men hvorfor tale om fobier i forbindelse med dødsangst? Jo, det er fordi, at det rigtig ofte hænger sådan sammen, at fobier, skåret ind i benet, handler om at være bange for at dø. Om ikke at overleve flyveturen, elevatorturen, at stå på den åbne plads, eller røre ved den edderkop.

• Ablutofobi - angst for at vaske sig eller at bade

•Acarofobi - angst for kløe eller det insekt, der forårsagede kløe
•Acerofobi - angst for surhed
•Achluofobi - angst for mørke
•Acousticofobi - angst for larm
•Aeroacrofobi - angst for åbne høje pladser
•Agateofobi - angst for blive sindsyg
•Agliofobi - angst for smerte
•Agorafobi - angst for åbne pladser eller at være i forsamlinger, offentlige steder, markedspladser
•Agrafobi - angst for seksuelt misbrug
•Agrizoofobi - angst for vilde dyr
•Agyrofobi - angst for gader eller at krydse gader
•Aichmofobi - angst for nåle og spidse objekter
•Ailurofobi - angst for katte
•Alektorofo - angst for kyllinger
•Algofobi - angst for smerte
•Alliumfobi - angst for løg
•Allodoxafobi - angst for meninger
•Altofobi - angst for højder
•Amathofobi - angst for støv
•Amaxofobi - angst for at køre i bil
•Ambulofobi - angst for at gå
•Amnesifobi - angst for hukommelsestab
•Amychofobi - angst for rifter eller at blive revet
•Anablefobi - angst for at se opad
•Androfobi - angst for mænd
•Anemofobi - angst for blæst
•Anglofobi -angst for England, engelsk kultur osv.
•Anthofobi - angst for blomster
•Antlofobi - angst for oversvømmelse
•Anuptafobi - angst for ikke at finde en partner
•Apeirofobi - angst for uendelighed
•Aphenphosmfobi - angst for blive rørt ved
•Apifobi - angst for bier
•Apotemnofobi - angst for personer med amputationer

Øvrige temaer, man kan tage op

Gå i kødet på Gud… Lad konfirmanderne på skift to og to ud fra salmen formulere så mange sætninger de kan, der begynder med: ”Gud er den, der…”
F.eks. “Gud er den, der deler brød ud til de sultende”, ”Gud er den, der kæmper for frihed og fred”.

Relevans i konfirmandernes liv

1. Se, se, se. Sådan lyder opfordringen i salmen. Se på alt det, vi måske ikke altid har øje for. Ingen går under Guds radar. Men er der nogle, der går under vores? Hvem overser vi nogle gange i skolen, i samfundet. Gør vi det bevidst? Eller ubevidst? Jfr. Matt 11,15: Den som har øren, han skal høre.

2. "Brød til de sultende, deler han ud": Brød skal her forstås som noget mere end bare det konkrete, fysiske brød. Hvad kan vi sulte efter i vores liv – hvis det ikke lige handler om mad? Hvad har vi brug for, for at få et godt liv? Hvad vil vi nødig mangle af basale ting? Læs evt. som afslutning på snakken op fra Luthers lille katekismus, hvor han har en udlagt linjen fra Fadervor "Giv os i dag vort daglige brød".

3. Som kristne er det vores (umulige) opgave at forsøge at leve efter de ting, Jesus satte højt i sit liv. Hans liv var ganske enkelt til efterfølgelse. Hvordan kan vi f.eks. hjælpe med at bære andres byrder, eller give mod til de modløse. Måske er det lettest at finde svar, hvis konfirmanderne tænker på deres eget liv. Hvad kan "lette", hvis man er tynget af noget? Hvordan får man mod til at gøre noget, man ikke tør?

At lære udenad

V. 1. "Se, hvor han glad lukker udskuddet ind"

Afsluttende musikstykke

Timen afsluttes med at lytte til den indspilning, der er af salmen på playlisten 'Konfirmandsalmebogen' på Spotify.